

ZGODOVINSKI ZBORNIK.

PRILOGA

„LAIBACHER DIOECESANBLATT-U.“

—••••• *Izhaja v nedoločenih obrokih.* •••••—

Tretje leto.

Ljubljana, meseca oktobra 1890.

Številka 13.

Diplomatarij.

Zatrtje (suppressio) oglejskega patrijarhata in ustanovitev goriške oziroma videmske nadškofije.

(Nadaljevanje.)

15) § 14. Aquilejensis porro Civitas magnitudine quondam et populi frequentia insignis, quantum ab antiquo splendore prolapsa, quamque ad deteriores conditionem redacta sit, omnibus notum est atque compertum. Illius autem Incolarum Cura Parochialis inter duas Ecclesias divisa est, ab eisque dependet; quarum una est ipsa, quae hactenus Patriarchalis etiam extitit, Ecclesia, in honorem Beatae Mariae Virginis in Coelum Assumptae, seu forsitan Nativitatis ejusdem Beatae Mariae Virginis, Omnipotenti Deo dicata, cujus quidem Animarum Parochianorum cura per ipsius Ecclesiae Sacristam pro tempore existentem exerceri consuevit; altera vero est Parochialis Ecclesia S. Joannis in foro, seu in Platea nuncupata, cujus Rector, seu Presbyter Curatus, a Communitate, et Homini-bus dictae Civitatis, ut accepimus, eligi, nominari, ac Ordinario Loci praesentari solitus, erga Parochianos Ecclesiae hujusmodi jura Parochialia exerceat. Quum itaque Civitas Aquilejensis sub temporali Austriacorum Principum ditione constituta sit; ideoque illius spirituale regimen, juxta praemissa, ad futurum Goritiensem Archiepiscopum pertinere, idemque futurus Archiepiscopus, Ordinarius, et Dioecetano jure, suam plenam jurisdictionem in eadem Civitate exercere debeat; Ne quid unquam libero hujusmodi jurisdictionis exer-

citio officere valeat, Nos in primodicta Ecclesia, cujus Patriarchalem qualitatem, nec non Cathedralitatis, aliaque praedicta jura jam suppressimus et extinximus, omnem etiam Parochialitatem, illiusque Curam Parochialem, harum quoque serie suppressimus et extinguimus; ac illius sic suppressae et extinctae animarum Parochianorum curam, ad dictam Parochialem Ecclesiam S. Joannis in Foro, seu in Platea nuncupatam transferimus, illique subijcimus, et cum omnibus et singulis Parochialibus juribus respective applicamus, appropriamus, et cum ea incorporamus: ita ut illius Rector, seu Parochus, omnium animarum Christifidelium tam suae hactenus Parochiae, quam etiam alteri, in praefata Patriarchali olim Ecclesia ad hunc diem existenti subjectorum, curam et regimen gerat, idemque, una cum omnibus suis Parochianis, hoc est, cum universo Aquilejensis Civitatis populo, praedicti futuri Goritiensis Archiepiscopi Ordinario juri subjectus existat.

§ 15. Cum vero Apostolica haec Sancta Sedes insignioribus quibusdam Basilicis, libertatis, et exemptionis, ac immediatae eidem Apostolicae Sedi subjectionis privilegia impertiri consueverit; Nos dictam Aquilejensem quondam Patriarchalem Ecclesiam Pontificiae liberalitatis muneribus decorare volentes, dicta potestatis

15) In Civitate Aquilejensi suppressa Parochialitate Ecclesiae olim Patriarchalis, unam dumtaxat Animarum Curam fore statuit.

16) Eandem Ecclesiam a cujuscumque Ordinarii jurisdictione exemptam, Sedi Apostolicae perpetuo subijcit.

plenitudine, eandem a futuri, et pro tempore existentis Archiepiscopi Goritiensis, et cujuscumque alterius Archiepiscopi, seu Episcopi jurisdictione, in omnibus, et per omnia per easdem praesentes eximimus et liberamus, ac perpetuis futuris temporibus exemptam, immunem et liberam, Nobisque, et Successoribus nostris Romanis Pontificibus, et huic Apostolicae Sedi immediate subjectam esse et fore decernimus. Ne autem ob nimiam praedictae Civitatis Aquilejensis a Romana Urbe, et Curia distantiam, ipsa Basilica praedicta necessariae assistentiae praesidio careat; Apostolico Delegato in dicta Civitate constituto, cui ab aliquot retro saeculis Monialium Monasterii Aquilejensis gubernium, apostolica auctoritate, et independenter ab Ordinarii jurisdictione commissum dignoscitur, ejusque futuris Successoribus, quos quidem in posterum semper ex personis eorundem Austriacorum principum subditis eligendos fore statuimus, et nostras, et Apostolicae Sedis vices committimus ac demandamus, ut ipse nunc existens Delegatus, ejusque Successores hujusmodi, tanquam Apostolici ad hoc etiam Delegati, nostroque, et ejusdem Apostolicae Sedis nomine, et auctoritate, cum debita a Nobis, et successoribus nostris dependentia, dictam Aquilejensem Basilicam olim Patriarchalem, ab Archiepiscopi Goritiensis, et alterius cujuscumque Archiepiscopi, sive Episcopi jurisdictione exemptam, Nobisque, et Apostolicae Sedi, ut praefertur, immediate subjectam, studeant salubriter regere, feliciter gubernare, et provide conservare.

§ 16. Praesentes autem Literas, et in eis contenta, et statuta quaecumque, etiam ex eo, quod quilibet in praemissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere praetendentes etiam quomodolibet in futurum, cujusvis status, ordinis, praecminentiae, et Ecclesiasticae, vel Mundanae dignitatis sint, etiam specifica et individua mentione et expressione digni, illis non consenserint: seu, quod aliqui ex ipsis ad ea minime vocati, vel etiam nullimode, aut non satis auditi fuerint: aut ex alia qualibet, etiam laesionis, vel alias juridica et privilegiata causa, colore, praetextu, et capite, etiam in corpore juris clauso, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu, quantumvis magno, inexcogitato et substantiali; sive etiam ex eo, quod in praemissis, solemnitates, et quaecumque alia forsanda et adimplenda, minime servata et adimpleta, seu causae, propter quas praesentes emanaverint, non

¹⁷⁾ Apostolicum Delegatum ad illius curam deputat.

¹⁸⁾ Praemissorum omnium firmitati consulit per opportunas clausulas et Decreta.

satis adductae, verificatae, ac justificatae fuerint; notari, impugnari, aut in controversiam vocari, seu adversus eas restitutionis in integrum, aperiitionis oris, aut aliud quodecumque juris, facti, vel justitiae remedium impetrari posse: sed tamquam ex Pontificiae providentiae Officio, et Motu proprio, certa scientia, deque Apostolicae potestatis plenitudine Nostris, factas et emanatas, omnimoda firmitate perpetuo validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac per omnes et singulos, ad quos spectat, et quomodolibet spectabit in futurum, inviolabiliter observari; omnibusque etiam et singulis, quorum favorem concernunt, plenissime suffragari; et si secus super his ignoranter contigerit attentari, irritum, et prorsus inane esse et fore, pari auctoritate volumus, atque decernimus.

§ 17. Non obstantibus, de jure quaesito non tollendo, de suppressionibus committendis ad Partes, vocatis, quorum interest, aliisque nostris, et Cancellariae Apostolicae Regulis; necnon dictae Ecclesiae olim Patriarchalis, per Nos, ut praefertur, suppressae et extinctae, erectione et fundatione: Omnibusque et singulis Apostolicis, ac in Synodalibus quoque, Provincialibus, et Universalibus Conciliis editis, vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, et Ordinationibus: Nec non ejusdem Ecclesiae olim Patriarchalis per Nos, ut praefertur, suppressae et extinctae, etiam confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate, alia roboratis, statutis et consuetudinibus, etiam immemorabilibus: Privilegiis quoque Indultis, Concessionibus, et Donationibus eidem Ecclesiae, ut praefertur, suppressae et extinctae, aut quibuscumque personis, quaecumque Ecclesiastica aut Mundana dignitate fulgentibus, quantumvis specifica et individua mentione dignis, etiam Romanorum Pontificum Praedecessorum nostrorum, Imperatorum, Regum, Rerumpublicarum, et aliorum Supremorum Principum auctoritate, et liberalitate, seu ad alicujus ex supra expressis instantiam, intuitum, et contemplationem, sub quibuscumque formis, et verborum tenoribus, etiam Motu simili, et de Apostolicae potestatis plenitudine, seu Consistorialiter, in contrarium praemissorum concessis, et emanatis, et longissimi, ac immemorabilis temporis usu, possessione, seu quasi, exercitis, atque praescriptis; Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, et formis, specialis, specifica, et individua mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret; illorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praec-

¹⁹⁾ Contrariis quibuscumque derogat.

sentibus pro expressis habentes, ad praemissorum omnium et singulorum effectum, latissime et plenissime, ac specialiter et expresse, ex certa scientia, motuque, et potestatis plenitudine paribus, derogamus, et derogatum esse volumus, caeterisque contrariis quibuscumque.

²⁰⁾ § 18. Volumus etiam, ut ipsarum praesentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et Sigillo alicujus Personae in Ecclesiastica Dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae, vel ostensae.

²¹⁾ § 19. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae approbationis, suppressionis, extinctionis, duplicis erectionis, constitutionis, concessionis, impertitionis, exemptionis, liberationis, subjectionis, commissionis, mandati, decreti, derogationis, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

²²⁾ Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicae Millesimo septingentesimo quinquagesimo primo, pridie nonas Julii, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

† **Ego Benedictus Catholicae Ecclesiae
Episcopus.**

† Ego Thomas Episcopus Ostiensis Cardinalis Rufus Decanus S. R. E. Vice-Cancellarius.

† Ego Annibal Episcopus Portuensis Card. S. Clementis Albanus.

† Ego Petrus Aloysius Episcopus Albanensis Cardinalis Carafa.

† Ego Antonius Xaverius Episcopus Praenestinus Card. Gentili.

† Ego Raynerius Episcopus Sabinensis Cardinalis de Ilcio.

† Ego Joannes Antonius Episcopus Tusculanus Card. Guadagni.

†

†

†

†

† Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.

† Ego Franciscus Tit. S. Mariae Transtiberim Presbyter Card. Burghesius.

† Ego Dominicus Tit. SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Riviera.

²⁰⁾ Transumptis Fidem haberi jubet.

²¹⁾ Sanctio.

²²⁾ Dat. die 6. Julii 1751.

†

† Ego Pompejus Tit. S. Eusebii Presbyter Card. Aldovrandus.

† Ego Joseph Tit. S. Pudentianae Presbyter Card. Spinellus.

†

†

† Ego Carolus Tit. S. Mariae in Ara-Coeli Presbyter Card. Rezzonicus.

† Ego Dominicus Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.

† Ego Silivius Tit. S. Callisti Presbyter Card. Valenti S. R. E. Camerarius,

† Ego Carolus Tit. S. Anastasiae Presbyter Card. Sacripantes.

†

† Ego Joachim Tit. S. Caeciliae Presbyter Cardinalis Portocarrero.

† Ego Camillus Tit. SS. Joannis, et Pauli Presbyter Card. Paulutius.

† Ego Carolus Albertus Tit. S. Mariae de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.

†

† Ego Jacobus Tit. S. Hieronymi Illyricorum Presbyter Card. Oddi.

†

†

†

†

†

† Ego Franciscus Tit. S. Mariae de Populo Presbyter Card. Riccius.

† Ego Antonius Tit. S. Silvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.

† Ego Philippus Maria Tit. S. Stephani in Monte Coelio Presbyter Card. de Montibus.

† Ego D. Fortunatus Tit. S. Matthaei in Merulana Presbyter Card. Tamburinus.

† Ego D. Joachim. Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besutius, Major Poenitentiarius.

†

†

†

†

†

† Ego Joannes Baptista Tit. S. Honuphrii Presbyter Card. Mesmerus.

†

† Ego Marius Tit. S. Marcelli Presbyter Card. Millinus.

†

† Ego Henricus Tit. S. Mariae in Porticus Presbyter Card. Dux Eboracensis.

†
†
†
†
†
†
†
†
†
† *Ego Alexander S. Mariae in Via-Lata Diaconus Card. Albanus.*

† *Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Cardin. Corsinus.*

†
†
†
†
† *Ego Hieronymus S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.*

† *Ego Prosper S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna de Sciarra.*

† *Ego Alexander S. Mariae in Aquiro Diaconus Card. Tenarius.*

† *Ego Hieronymus S. Adriani Diaconus Card. Bardi.*

† *Ego Dominicus SS. Viti, et Modesti Diaconus Card. Ursinus.*

†
†
†
†

*D. Card. Passioneus.
J. Datarius.*

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 17. ejusdem Mensis, et Anni.

15.

Bulla papeža Benedikta XIV., s katero ustanovi goriško nadškofijo ter odredi vse, kar zadeva škofijo, kapitul, obojno menzo, podeljevanje beneficijev in oskrbovanje dolžnostij. — Rim, 18. aprila 1752.

BENEDICTUS EPISCOPUS.

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

²³⁾ Sacrosanctae Militantis Ecclesiae gubernacula, quae copiosus in misericordia Deus, et in cunctis suis gloriosus operibus, ad hoc Nobis, meritis quamvis imparibus, committere, et debilitati nostrae magnum Apostolicae servitutis jugum imponere voluit, ut tanquam

²³⁾ Prooemium.

²⁴⁾ Justa causa veteres supprimendi, novasque erigendi Cathedralis statuitur, urgens necessitas avertendi dissidia.

de summo vertice montis ad hujus mundi infirma reflectentes intuitum, quid pro hujusmodi Ecclesia illustranda, ad Fidei Orthodoxae propagationem, Divinique cultus augmentum conferat, quidque animarum Christianorum salutem quomodolibet conveniat, attentius prospicere non omittamus, demandata tenentes, et propterea causis dissidiorum, quae inimicus homo suggerit, per suppressionis, et extinctionis Ecclesiarum, etiam Patriarchalium, fontium et originum dissidiorum hujusmodi ministerium, penitus eliminatis, Apostolica auctoritate, qua fungimur in hac parte, earum loco novas Ecclesias Metropolitanas, pro Dominiorum diversitate, ne Fideles ipsi inibi degentes in recidivae contentionis scopulum relabantur, erigimus, aliaque desuper disponimus, prout rationabiles causae, et pia sublimium Principum vota exposcunt, temporumque, locorum, et personarum qualitatibus et circumstantiis matura deliberatione pensatis, ad Omnipotentis Dei, ejusque Gloriosissimae Genitricis Virginis Mariae laudem et gloriam, ac ejusdem Militantis Ecclesiae honorem, conspiciamus in Domino salubriter expedire.

§ 1. Sane etc. *Sequitur narratio suppressionis Patriarchatus Aquilejensis, ejusque Dioecesis, et Provinciae divisio in duos Archiepiscopatus; quibus vide Constit. sub Num. 14 „Zgodovinski Zbornik“ stolp. 185 — 195, §§ 3 — 15 inclus.** ac alias prout in Literis nostris Apostolicis Pontificatus Nostri anno undecimo desuper expeditis plenius et uberius continetur. Nos propterea Erectioni Archiepiscopatus Goritienensis hujusmodi modum, et formam imponere, eandemque erectionem per Nos, ut praefertur, factam, Apostolica auctoritate praefata confirmare cupientes, quique dudum inter alia voluimus, quod petentes Beneficia Ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annum valorem, secundum communem aestimationem, tam Beneficii uniendo, quam illius, cui uniri petitur, alioquin unio non valeret, et in unionibus semper commissio fieret ad Partes, vocatis quorum interest: motu, scientia, et potestatis plenitu-

²⁵⁾ Spectabiles Urbis Goritienensis qualitates, ob quas Archiepiscopalis Sedes digna.

* Ker so navedeni §§ ondotne bulle večinoma skoraj doslovno vsprejeti v priučujočo bullo, zato jih po vzgledu bullarija Benedikta XIV. nismo še enkrat ponatisnili, ampak opozarjamo na dotične odstavke. Vender smo pa povzeli za nas važnejše druge odstavke te bulle, kateri so v bullariju tudi izpuščeni, ker so bolj krajevnega pomena. In sicer smo jih povzeli iz poverjenega transsumpta te ustanovne listine, ki ga hrani škofijski arhiv goriški ter ga nam je z veliko prijaznostjo poslal v porabo prečastiti g. knezonadškof. tajnik Ivan Grbec, za kar mu iskrena zahvala. — Dotične odstavke označili bodemo s tem, da je denemo v oklepaje. Opozarjamo le še na to, da je pisavo tega transsumpta jako težko čitati, včasih, zlasti pri lastnih imenih, brez družih pripomočkov skoraj nemogoče pravo zadeti.

dine similibus, in dicta Civitate Goritensi valde conspicua, et in sui amplitudine circuitus duorum milliarum, et ultra, in qua Civitate Goritensi, ejusque suburbiis, plures, ut pariter accepimus, reperiuntur Ecclesiae, videlicet Presbyterorum Regularium Societ. Jesu cum publico Gymnasio, ac Fratrum Ordinis Minorum Conventualium Sancti Francisci, et Cappucinorum, et Carmelitarum discalceatorum nuncupatorum, praeter duo Monialium Monasteria, unum sub Sanctae Clarae, alterum vero sub Sanctae Ursulae respective Regulis, et tres utriusque sexus Christifidelium Confraternitatum Ecclesiae, scilicet Sanctissimi Sacramenti, et Sanctorum Angelorum Custodum, et Sancti Joannis Nepomuceni nuncupati, nec non Ecclesia Fratrum Misericordiae nuncupatorum, ut jure merito Archiepiscopalis Civitatis nomine nuncupari valeat, Parochialem Ecclesiam Exaltationis Sanctae Crucis, et Sancti Viti, cum ei annexis altera Parochiali Ecclesia de Salcano nuncupata Goritensis, ac perpetuo simplici Beneficio Ecclesiastico sub invocatione Sanctae Annae in Parochiali, seu alia Ecclesia dictae Civitatis Goritensis, quae, sicut etiam accepimus, de Jurepatronatus Laicorum Nobilium, et Illustrium, videlicet praefatae Mariae Theresiae Reginae, ex fundatione, vel dotatione existit, et quam quondam cognominatus Comes Coronini primodictae Parochialis Ecclesiae Rector, dum viveret, obtinebat, quaeque per obitum dicti cognominati Comitis, qui extra Romanam Curiam diem clausit extremum, ad praesens vacat, sive, ut praefertur, sive alias quovis modo (aut ex alterius cuiuscumque Persona, seu per liberam resignationem dicti Cognominati Comitis Coronini, vel cujusvis alterius de illa extra dictam Curiam etiam coram Notario publico et Testibus sponte facta, aut Constitutionem pie memoriae Joannis PP. XXII. Praedecessoris nostri, quae incipit Execrabilis, vel assequutionem alterius Beneficii Ecclesiastici Ordinaria autoritate collati vacet, etiam si tanto tempore vacaverit, quod eius collatio iuxta Lateranensis Statuta Concilii ad Sedem praefatam legitime devoluta, primodictaque Parochialis Ecclesia dispositioni Apostolicae specialiter reservata existat). Illiusque Titulum collativum, ac denominationem, naturam, et essentiam Parochialis Ecclesiae collativae, ita quod ex nunc illa collativa esse desinat, et de caetero uti talis in Titulum Collativum conferri, aut impetrari, vel alias de illa disponi contigerit, collationes, impetrationes, aliaeque dispositiones hujusmodi nullae et invalidae, nulliusque roboris, vel momenti existant, nullique suffragentur, nec coloratum titulum possidendi cuiquam tribuant, eadem Apostolica auctoritate, de consensu praefatae Ma-

²⁶⁾ Parochialis Ecclesia Exaltationis S. Crucis, et S. Viti una cum aliis supprimitur, et extinguitur.

riae Theresiae Reginae, perpetuo supprimitur, et extinguimus: Illisque sic suppressis, et extinctis eandem Parochialem Ecclesiam Exaltationis Sanctae Crucis, et Sancti Viti, in sua structura valde elegantem, et ob ejus pulchritudinem, ac praecipue septemdecim marmororum Altarium in ea existentium magnificentiam, dignam propterea ut titulo, et honore Archiepiscopalis Ecclesiae decoretur, ad laudem, et gloriam Omnipotentis Dei, ac Beatae Virginis Mariae, et Sanctorum Apostolorum Petri, et Pauli, necnon Fidei Catholicae exaltationem, et totius Ecclesiae militantis gloriam, in Archiepiscopalem, et Metropolitanam Ecclesiam Goritiensem nuncupandam, et in ea Archiepiscopalis, et Metropolitanani Praesulis Goritensis Sedem, et Provinciae caput, pro uno deinceps Archiepiscopo Goritensi, qui Pali, et Crucis usum aliorum Archiepiscoporum more habeat, cum suis Capitulo, Sigillo, Arca, Mensa Archiepiscopali, omnibusque aliis insigniis Archiepiscopalibus, nec non privilegiis, honoribus, et praerogativis Archiepiscopis debitis, et concessis, ac juribus, jurisdictionibus, facultatibus, praecipientiis, gratiis, favoribus, et indultis realibus, et personalibus, et mixtis, quibus aliae Metropolitanae Ecclesiae, earumque Praesules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex indulto, aut privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, et gaudent, ac uti, frui, potiri, et gaudere possunt, similiter perpetuo erigimus, et instituimus, ac nomine, titulo, et honore Archiepiscopali, et Metropolitanam decoramus, necnon pro tempore existentem Ecclesiae praefatae Goritensis Praesulem in Archiepiscopum declaramus, eique, ut ipse caetera singula, prout Metropolitanis in eorum Civitatibus, Dioecibus, et Provinciis a Jure indultum extitit, facere, exercere, et administrare, et exequi possit, eadem auctoritate concedimus, et indulgemus.

§ 2. Praeterea eidem Ecclesiae Goritensi Ecclesias Episcopales Tridentinam, ac Tergestinam, et Petinensem, necnon Comensem, Patriarchatus olim Aquilejensis per Nos, ut praefertur, suppressi, et extincti suffraganeas, ac Ven. Fratres Nostros modernos, ac pro tempore existentes earum respective Episcopos, pro Archiepiscopi Goritensis pro tempore existentis suffraganeis, qui tanquam membra Capiti eidem Archiepiscopo Goritensi Jure Metropolitico subsint: Ita quod Archiepiscopus Goritensis pro tempore existens praefatus, in Tridentina, ac Tergestina, ac Petinensi, necnon Comensi Civitatibus, et Dioecibus, Jus Metropolitico sibi vindicet, necnon Tridentina, ac Tergestina, et Petinensis,

²⁷⁾ Eaque erigitur in Ecclesiam Archiepiscopalem, et Metropolitanam, cum omnibus juribus.

²⁸⁾ Assignantur Ecclesiae suffraganeae, in quas jus Metropolitico obtineat.

ac Comensis Ecclesiae praefatae eidem Archiepiscopo, et Metropolitano Goritensi ad omnia, et singula tenentur, et sint adstrictae, ad quae Suffraganei suis Metropolitanis Ecclesiis, et Metropolitanis tenentur, et obligati sunt, ut judicentur juxta Canonicas Sanctiones; Ac eidem Archiepiscopo Goritensi praefatos suos Suffraganeos consecrandi, ad Provinciales Synodos evocandi, ac cum eis etiam Ecclesiastica negotia terminandi, et causas quarumcumque appellationum, sive querelas, alias ad eum tamquam Metropolitanum, juxta Decreta Concilii Tridentini devolutas, ac alias juxta Sacrorum Canonum statuta spectantes, cognoscendi, omniaque alia, et singula quaecumque, quae de jure, vel consuetudine, aut alias quovis modo ad Archiepiscopos, et Archiepiscopale munus spectare, et pertinere solent, et debent, gerendi, faciendi, et exercendi, plenam, et omnimodam auctoritatem, concedimus, et facultatem.

²⁹⁾ § 3. Provinciae quoque Goritensi Clerum, et Populum universum, ac omnia Loca, Ecclesias, et Monasteria, ac Oratoria, et pia Loca, necnon Confraternitates a parte Imperii existentes olim praefato Aquilejensi Patriarchatui per Nos, ut praefertur, suppresso, et extincto subjecta, et subjectas, pro eorumdem Ecclesiae, et Archiepiscopi Goritensis Provincialibus, pariter perpetuo concedimus, et assignamus, ac deinceps perpetuis futuris temporibus praefatas Tridentinam, et Tergestinam, ac Petinensem, necnon Comensem Ecclesias, dictae Ecclesiae Goritensis Suffraganeas censendas, ac tam eas, quam illarum Civitates, et Dioeceses respective universas, sub ipsa Provincia Goritensi comprehensas, et nullatenus ab ea exemptas, nec dictae Sedi Apostolicae immediate, neque ulli alteri, nisi tantum Goritensi Ecclesiae, et illius Archiepiscopo praefatis, quoad Archiepiscopalia, Metropolitana, ac Provincialia Jura, et Jurisdictiones, subjectas esse, et fore, dicta auctoritate declaramus. Pro residentia vero, et habitatione Archiepiscopi Goritensis pro tempore existentis praefati, in eadem Civitate Goritensi Domum conspicuam, et mobilibus decenter instructam, cum suis Cappella, necnon viridario, et vinea propinquis, seu annexis, et ad hunc effectum a pia liberalitate quondam tunc in humanis agentis Augustini Codelli, dum viveret, donatam, et destinatam, concedimus, et assignamus.

³⁰⁾ § 4. Utque eadem Parochialis Ecclesia Exaltationis Sanctae Crucis, et Sancti Viti in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritensem, ut praefertur, erecta, ex omni parte perfectior reddatur, condignoque Capitulo, et Canoni-

corum, et Dignitates in ea obtinentium, ac Mansionariorum numero condecoretur, in ea unam Praeposituram, quae inibi post Pontificalem major, ac de infrascripto Jure nominandi Regio semper existat, pro uno presbytero dictae Parochialis Ecclesiae Exaltationis Sanctae Crucis, et Sancti Viti in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritensem, ut praefertur, erectae Praeposito, qui illius Capituli, ut infra erigendi, caput existat, et in Choro, Capitulo, Processionibus, caeterisque functionibus, et Actibus Capitularibus publicis, et privatis dictae Ecclesiae, praecminentiam, et primum locum habeat, et unum Decanatum, qui secunda, quemque pro tempore obtinens Praepositus ad Sanctum Stephanum denominari debeat, attento quod in Gradiscae Territorio quaedam Ecclesia olim Filialis Ecclesiae Patriarchalis Aquilejensis per Nos, ut praefertur, suppressae, et extinctae, titulo Praepositurae decorata reperitur, pro uno Clerico, seu Presbytero futuro dictae Ecclesiae Decano, et unum Primiceriatum, qui Tertia, Dignitates inibi respective existant, quemque pro tempore etiam obtinens Abbas Belinge, seu de Belluna, vel Bulegna denominari similiter debeat, attento quod in eodem Gradiscae Territorio quaedam Ecclesia pariter olim Filialis praefatae Ecclesiae Aquilejensis Titulo Abbatiae decorata reperitur, pro uno Clerico, seu Presbytero futuro dictae Ecclesiae Primicerio; ac quinque Canonicatus, totidemque Praebendas, pro totidem Clericis, seu Presbyteris futuris in ea Canonicis; ac sex Mansionariatus, pro sex Presbyteris futuris in ea Mansionariis; ac unam et alteram perpetuas sine cura Cappellanas, pro duobus Presbyteris ut infra nominandis, qui tamen in Patriarchali Ecclesia Aquilejensi, per Nos, ut praefertur, suppressa et extincta praefata, pro celebratione infrascriptarum Missarum remanere debeant; cum Capitulo, Stallo, Mensa Capitulari, Area, Bursa, et Sigillo communibus, ac omnibus et singulis aliis Capitularibus signis et Insigniis, aliis Metropolitanis Ecclesiis, earumque Capitulis de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet, non tamen ex Indulto, seu privilegio particulari, competentibus, qui Praepositus, ac Decanus, et Primicerius, necnon Canonici praefati, Capitulum inter se constituent, et tam ipsi, quam Mansionarii praefati apud dictam Ecclesiam personaliter residere, ac in ea singulis diebus, et debitis temporibus Horas Canonicas, ac Missam Conventualem seu Majorem semper pro Benefactoribus applicandam, caeteraque Divina Officia solita et consueta, cum debita ³²⁾ mentis attentione, servataque Ecclesiastica disciplina, ac infrascriptis ordine et praecedentia omnino servatis, videlicet quod Praepositus semper primum, ac Decanus secundum, ac Primicerius tertium locos habeant, deinde

²⁹⁾ Alia designantur Goritensis Provinciae membra.

³⁰⁾ Et Archiepiscopales Aedes.

³¹⁾ Capitulum in nova Metropolitana Dignitatibus et Canonicis constitutum, nec non Mansionariae, alique tituli eriguntur.

³²⁾ Ordo praecedendi, incumbentia Onera.

juxta antianitatem quinque Canonici, et successive etiam juxta antianitatem sex Mansionarii praefati succedant, qui Mansionarii nunquam de gremio Capituli censi debeant, minusque vocem, aut votum in Capitulo, ac sessionibus Capitularibus habere valeant, sed ultra Ecclesiae servitium Ferialibus diebus, Canonicis, ac dignitates in ea obtinentibus, omnes vero Archiepiscopo Goritensi pro tempore existenti, prout in Cathedralibus, et Metropolitanis Ecclesiis praticari solet, inservire teneantur, psallere, decantare, recitare, et respective celebrare, et alias dictae Ecclesiae in Divinis laudabiliter deservire debeant et teneantur, dicta Apostolica auctoritate etiam perpetuo erigimus, et instituimus. Illisque sic erectis et institutis pro Mensarum Archiepiscopalis, et respective Capitularis praefatae Parochialis Exaltationis Sanctae Crucis, et Sancti Viti Ecclesiae in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem ut praefertur erectae, nec non Archiepiscopatus, et Praepositurae, ac Decanatus, et Primiceriatus, ac quinque Canonicatum, totidemque Praebendarum, nec non sex Mansionariatuum, ac unius et alterius Cappellaniarum, ut praefertur, rectorum, et rectorum hujusmodi, respective dote, illumque, ac illos, et illas pro tempore respective obtinentium congrua sustentatione, ac onerum eis pro tempore respective incumbentium supportatione, omnia et singula fructus, redditus, proventus, Jura, obventiones, et emolumenta universa ex infrascriptis Monasterio, ac Parochialibus Ecclesiis, et Beneficiis, ut infra, supprimendis et extinguendis, et foundationibus, seu legatis piis, etiam ut infra, applicandis; ita tamen, ut Archiepiscopo Goritensi sexmille sexcenti, ac Praeposito, praeter infrascriptae Domus habitationis usum, mille, et Decano octingenti, ac Primicerio sexcenti, singulis vero ex quinque Canonicis quadringenti et quinquaginta, ac singulis ex sex Mansionariis pro tempore existentibus praefatis, biscentum, nec non singulis ex duobus Cappellanis praefatis centum et quinquaginta floreni monetae currentis in ditionibus Austriacis, annuatim assignentur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo applicamus, et appropriamus: Ita quod liceat futuris Archiepiscopo Goritensi, ac Praeposito, et Decano, ac Primicerio, et quinque Canonicis, nec non Mansionariis praefatae Ecclesiae in Archiepiscopalem, ut praefertur, erectae pro tempore existentibus, illarum et illorum omnium fructuum, reddituum, proventuum, Jurium, obventionum, et emolumentorum hujusmodi, veram, realem, et actualem possessionem, per se, vel alium, seu alios, eorum, ac dictarum Mensarum Archiepiscopalis, et respective Capitularis nominibus, propria auctoritate libere apprehendere,

³³⁾ Et praebendales redditus unicuique assignantur, ac definiuntur.

et apprehensam perpetuo retinere, fructus quoque, redditus, et proventus, jura, obventiones, et emolumenta quaecumque percipere, exigere, levare, ac in eorum, et Mensarum Archiepiscopalis, et respective Capitularis hujusmodi usus et utilitatem convertere, cujusvis licentia desuper minime requisita.

§ 5. Praeterea Monasterium Abbatiam nuncupatum Sancti Petri de Rosacio Ordinis S. Benedicti olim Aquilejensis Dioecesis per Nos, ut praefertur, suppressae, et extinctae, cujus fructus, redditus, et proventus, ad trecentos trigintatres florenos auri, cum uno tertio alterius floreni similis in libris Camerae Apostolicae, ut etiam accepimus, taxati reperiuntur, quodque Dilectus similiter Filius Noster Angelus Maria praefatae S. R. E. Cardinalis Quirinus nuncupatus modernus Episcopus Brixiensis in Commendam ad sui vitam ex concessione, et dispensatione Apostolicis ad praesens obtinet, ac in similem Commendam ex pari concessione Apostolica ad vitam obtineri consuevit, ex nunc, prout ex tunc, et cum primum illud per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu privationem, aut quamvis aliam dimissionem, vel amissionem, dicti Angeli Mariae Cardinalis et Episcopi, aut alias quovis modo ex ejus persona, Commenda praefata cessante, vacare contigerit, etiamsi (actu nunc, ut praefertur, vel alias quovismodo, aut ex alterius cuuscumque Persona, seu per liberam praefati Angeli Mariae Cardinalis et Episcopi, vel cuiusvis alterius cessionem, de illo illiusque regimine et administratione extra dietam Curiam, etiam coram Notario publico et Testibus sponte factam, aut assequutionem alterius Beneficii Ecclesiastici Ordinaria auctoritate praefata collati, etiam Commenda praefata cessante vacet, etiam si tanto tempore vacaverit, quod eius provisio juxta praefati Lateranensis Statuta Concilii, aut alias Canonicas Sanctiones ad Sedem eandem legitime devoluta existat, illaque ex quavis causa ad Sedem praefatam specialiter vel generaliter pertineat, ac super regimine et administratione praefatis inter aliquos lis, cuius statum praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa) firmo remanente titulo Commendae hujusmodi, in duas partes, seu duas deinceps Commendas per Nos ut infra erigendas, quarum una, quae redditus ex bonis in Austriaca ditione consistentibus in summa florenorum mille et centum monetae praefatae, ut pariter accepimus, ad praesens habet, Goritensis, altera vero, quae redditus ex bonis in Veneto dominio existentibus etiam ad praesens habet, Utinensis respective Dioecesis denominari, ac primodicta Goritensi, secundo

³⁴⁾ Divisio Commendae Monasterii Sancti Petri de Rosacio nuncupati in duas Commendas, quae duobus Archiepiscopis Goritensi cum suis respective fructibus perpetuo conceduntur.

dicta vero Commendae ut infra erigendae, Utinensi Archiepiscopis pro tempore existentibus, et non aliis personis Commendam Apostolica auctoritate praefata concedi, et assignari debeant, dividimus, et separamus, et respective in unam, et alteram Commendas Ordinis, et Denominationis, seu Tituli ejusdem Monasterii S. Petri de Rosaccio, ut praefertur, divisas, et separatas, quae tamen noviter in libris Camerae Apostolicae praefatae, habito respectu ad earum respective fructus, taxentur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo erigimus, et instituimus.

§ 6. Declarantes nihilominus unam Abbatiam Bellinge, seu de Belluna, vel Bulegna, et alteram Praeposituram Sancti Stephani, respective nuncupatas Ecclesias supradictas, in praefato territorio Gradiscae, ut praefertur, existentes sub Dioecesi Goritensi praefata, versaque vice Monasterium Abbatiam nuncupatum Sancti Galli de Mozio, seu Mosacensem, praefati Ordinis Sancti Benedicti, cujus fructus, redditus, et proventus ad trecentos florenos auri similes in libris ejusdem Camerae Apostolicae ut pariter etiam accepimus taxati reperiuntur, quodque dictus Daniel praefatae Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis Patriarcha Delfinus nuncupatus, ac Monasterium, Abbatiam etiam nuncupatum, S. Mariae de Sexto, praefati Ordinis S. Benedicti, eiusdem Aquilejensis respective Dioecesis, per Nos, ut praefertur, suppressae, et extinctae, ac cujus fructus, redditus, et proventus ad biscentum sexaginta florenos auri pares in eisdem libris praefatae Camerae Apostolicae, ut similiter accepimus, taxati reperiuntur, et quod Dilectus pariter Filius Noster Hieronymus praefatae S. R. E. Cardinalis Columna nuncupatus, in Commendam, ad eorum respective vitam, ex concessione, et dispensatione Apostolicis ad praesens respective obtinent, quaeque in similem Commendam ex pari concessione Apostolica ad vitam obtineri consueverunt, sub Dioecesi Utinensi deinceps respective comprehendere debere; quodque futuri Capitulum, et Canonici Ecclesiae Utinensis per Alias Nostras Literas in Archiepiscopalem, et Metropolitanam Ecclesiam erigendi, imposterum teneantur, et obligati existant, vice summae vigintisex Ducatorum auri de Camera cum tribus quartis alterius ducati similis, conficientium scuta quadragintasex et obulos octoginta monetae Romanae, singulis quindenniis, Officialibus Cancellariae Apostolicae, ratione unionis perpetuae Parochialis Ecclesiae S. Pauli de Lovaino olim Aquilejensis Dioecesis, necnon ratione alterius unionis perpetuae Thesaurariae, praefatae Patriarchalis olim Ecclesiae Aquilejensis Dignitatis, inibi non tamen post Pontifi-

calem majoris existentis, eidem Patriarchali Ecclesiae, seu illius mensae Patriarchali, aut Capitulari pariter, per nos, ut praefertur, suppressis, et extinctis alias Apostolica auctoritate respective factarum, ad alteram, solutiones summae sexaginta unius ducatorum auri similium, cum tribus quartis alterius ducati paris, conficientium summam centum et octo scutorum monetae praefatae, et obulorum quinque ejusdem monetae, eisdem Cancellariae praefatae officialibus etiam singulis quindenniis respective debitorum, respective faciendas.

§ 7. Considerantes itaque dignum esse, quod in praefata Ecclesia Goritensi, ut praefertur, erecta, usque ab ejus exordio pro Christifidelium ad eam concurrentium, commoditate aliquis major Missarum celebrandarum numerus reperiat; quodque in olim Patriarchali Ecclesia Aquilejensi per Nos, ut praefertur, suppressa et extincta, ob exiguum Presbyterorum inibi remanentium numerum solita anniversaria celebrari nequibunt, decernimus, quod imposterum celebrentur; ut prius, ab infrascriptis Presbyteris, ut infra nominandis, quotannis Missae privatae quingentae et sexaginta, videlicet (Missae Nonaginta quatuor — Strasoldi; Quinquaginta — Franciae; Quadraginta — Saurinae; Quinquaginta quatuor — Tangiarinae; Duodecim — Perulo; Duodecim — Valenti; Sex Perante; Viginti Cerencoli respective nuncupatae. Item Missae Quinquaginta duo Cappellae Sanctorum Hilarii et Traiani; Missae Quinquaginta duo Cappellae Sanctorum Ermagorae et Fortunati; Missae Quinquaginta duo Cappellae Sanctarum quatuor Virginum; Missae Quinquaginta duo Cappellae Sancti Hieronymi; Missae Quinquaginta duo Cappellae Sancti Thomae et Missae duodecim Cappellae Sancti Lazari) Sequentia vero Anniversaria per eosdem pro tempore existentes Capitulum et Canonicos praefatae Ecclesiae in Archiepiscopalem Goritensem, ut praefertur, erectae, quotannis, seu et per praefatos Mansionarios celebranda ad eam Apostolica auctoritate praefata transferimus, videlicet (Arbaro — Tiepolo — Avina — Glavino — Montino — Villano — Taurino — Temperino — Beltrandis — Bassetti — Desimeonibus, cum Missis privatis numero Decem, ut una cum Cantu seu Maiori nuncupata; Tracavello, cum Missis privatis Octodecim, ac duabus cum Cantu seu Maioribus nuncupatis — Facino; quoties tamen exigi contingat, redditus assignatos ad praesens inexigibiles, ut pariter accepimus, et non alias — Durissimo cum Missis privatis Undecim, ac una cum Cantu seu Maiori nuncupata, nec non Foca et Turano, cum Missis privatis Undecim, et una cum Cantu, seu maiori etiam nuncupata.)

(Nadaljevanje prihodnjič.)

³⁵⁾ Utrique Dioecesi assignantur Monasteria, et Commendae.

³⁶⁾ De solutione quindenniorum opportune statuitur.

³⁷⁾ Onera Missarum et Anniversaria in suppressa Patriarchali relicta, ubi et quomodo adimplenda.